

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA. 410.003.05.2022

**Pan
Grzegorz Józef Benedykciński
Burmistrz Grodziska Mazowieckiego
Urząd Miejski w Grodzisku Mazowieckim
ul. T. Kościuszki 32A
05-825 Grodzisk Mazowiecki**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/072 – Usuwanie wyrobów zawierających azbest

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Grodzisku Mazowieckim, ul. T. Kościuszki 32A, 05-825 Grodzisk Mazowiecki.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Józef. Benedykciński, Burmistrz Grodziska Mazowieckiego ¹ , od 9 lipca 1994 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania samorządu gminy mające na celu realizację Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032. 2. Zaawansowanie realizacji ww. programu na terenie gminy. 3. Realizacja przez samorząd gminy, jako właściciela/zarządcy nieruchomości, obowiązków w zakresie posiadanych wyrobów zawierających azbest.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2021 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Warszawie
Kontroler	Łukasz Jarocki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/29/2022 z 14 stycznia 2022 r.

(akta kontroli tom I str. 1-2; 6-7)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Grodzisk Mazowiecki w latach 2016-2021 było realizowane skutecznie i zgodnie z założeniami wynikającymi z *Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032*⁴. Gmina przyjęła *Plan usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki*, w którym zamieszczono m.in. wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji, harmonogram działań, szacunkowe nakłady związane z jego realizacją oraz sposób finansowania zadań. Wprowadzono też regulacje i zasady określające sposób przyznawania dotacji celowej na dofinansowanie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zadania związane z prowadzeniem postępowań w sprawach o dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest były przydzielone i wykonywane przez pracowników Wydziału Ochrony Środowiska.

Gmina wywiązywała się z obowiązku przekazywania informacji dot. azbestu marszałkowi województwa z wykorzystaniem bazy azbestowej⁵.

Gmina dokonywała cyklicznej aktualizacji baz danych, podejmowała akcje informacyjno-edukacyjne wśród mieszkańców oraz zapewniła środki finansowe

¹ Na podstawie zaświadczeń Miejskiej Komisji Wyborczej w Grodzisku Mazowieckim z 16 listopada 2014 r. oraz z 21 października 2018 r.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Uchwała nr 122/2009 Rady Ministrów z 14 lipca 2009 r. zmieniona uchwałą nr 39 Rady Ministrów z 15 marca 2010 r. Dalej też: program krajowy.

⁵ Baza azbestowa jest narzędziem informatycznym do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, dostępne dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego - <https://www.bazaazbestowa.gov.pl/>.

w budżecie gminy na realizację zadań wynikających z *Planu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki*.

W ocenie NIK, przy zachowaniu dotychczasowego tempa eliminowania wyrobów zawierających azbest, nie istnieje zagrożenie niedochowania terminu jego całkowitego usunięcia z terenu gminy do końca 2032 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania samorządu gminy mające na celu realizację Programu

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1.1. Na podstawie uchwały nr 431/2009 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 25 marca 2009 r. w gminie przyjęto *Plan usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki*⁶.

(akta kontroli, tom I str. 155-271; tom II str. 2)

Przyjęcie planu poprzedzono wykonaniem inwentaryzacji składającej się z pięciu etapów, obejmujących:

- przygotowanie ortofotomapy;
- integrację ortofotomapy z ewidencją gruntów i budynków;
- wizyty terenowe;⁷
- prace kameralne;⁸
- opracowanie bazy danych.⁹

(akta kontroli tom I str. 175-178; tom II str. 2)

W okresie objętym kontrolą, niezależnie od ww. planu, w gminie obowiązywały programy ochrony środowiska¹⁰. W programach tych wskazano na azbest jako jedną z przyczyn zanieczyszczenia powietrza. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest (m²/rok) stanowiła jeden z mierników efektywności realizacji założeń ww. programów. Z wyjaśnień Burmistrza wynika, że w dokumentach tych skoncentrowano się na kwestiach dotyczących szkodliwości azbestu oraz możliwości uzyskania dotacji celowej przeznaczonej na usuwanie wyrobów zawierających azbest, aby nie powielać zapisów zawartych w planie.

(akta kontroli tom II str. 2; 60; 448-459)

Od 30 marca 2011 r. w gminie obowiązywał regulamin przyznawania dotacji celowej na usuwanie i utylizację wyrobów zawierających azbest¹¹, zaś od 29 stycznia 2020 r. wprowadzono zasady udzielenia dotacji celowej na dofinansowanie kosztów poniesionych na usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości położonych na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki¹².

⁶ Dalej: plan.

⁷ W trakcie prac terenowych zgromadzono dane dot. typu płyt azbestowo-cementowych, stopnia nachylenia dachu oraz stanu płyt azbestowo-cementowych.

⁸ W trakcie prac kameralnych na podstawie ortofotomapy oraz badań terenowych przygotowana została w formie elektronicznej warstwa obrysów budynków pokrytych azbestem wraz z atrybutami w postaci adresu obiektu, typu płyt azbestowo-cementowych, stopnia nachylenia dachu i stanu płyt azbestowo-cementowych. Powierzchnia dachu została obliczona w oprogramowaniu geoinformatycznym na podstawie obrysu podstawy budynku na ortofotomapie.

⁹ Baza danych zawierała dane graficzne (ortofotomapę, granice działek ewidencyjnych, osie ulic, obrysy obiektów) oraz opisowe (numery działek ewidencyjnych, nazwy ulic, adresy budynków, typ płyt azbestowo-cementowych w odniesieniu do pojedynczego budynku, stopień nachylenia dachu, stan płyt azbestowo-cementowych, typ własności oraz budynki użyteczności publicznej).

¹⁰ Program Ochrony Środowiska na lata 2014-2018 z perspektywą do roku 2022, wprowadzony na podstawie uchwały nr 713/2014 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 26 marca 2014 r. oraz Program ochrony środowiska na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 r. wprowadzony na podstawie uchwały nr 283/2015 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 15 grudnia 2015 r., dalej: program.

¹¹ Wprowadzony na podstawie uchwały nr 80/2011 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 30 marca 2011 r. w sprawie przyjęcia „Regulaminu przyznawania dotacji celowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym oraz spółdzielniom mieszkaniowym na usuwanie i utylizację wyrobów zawierających azbest”.

¹² Wprowadzone na podstawie uchwały nr 277/2020 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 29 stycznia 2020 r. w sprawie określenia zasad udzielenia dotacji celowej z budżetu gminy Grodzisk Mazowiecki

(akta kontroli tom II str. 40-59)

1.2. Na opracowanie planu wydatkowano łącznie 64,6 tys. zł. Całość środków pochodziła z dotacji Ministerstwa Gospodarki.¹³

(akta kontroli tom II str. 2; 446)

1.3. Do dnia zakończenia kontroli (18 marca 2022 r.) plan nie był aktualizowany. Burmistrz wyjaśnił, że nie było potrzeby dokonywania aktualizacji, gdyż podstawą planu była bardzo dokładnie przeprowadzona inwentaryzacja. Ponadto, niezależnie od planu, obowiązywał gminny program udzielania mieszkańcom dotacji do usuwania wyrobów zawierających azbest. W przypadku, gdy mieszkaniec wnioskował o udzielenie dotacji, a jego nieruchomości nie znajdowała się w bazie azbestowej, dokonywano aktualizacji bazy, co zapewniało wysoki poziom wiedzy na temat ilości i rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest.

(akta kontroli tom II str. 2; 464)

1.4. W planie przedstawiono m.in.:

- wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest,
- harmonogram działań,
- działania edukacyjne i informacyjne,
- system usuwania wyrobów zawierających azbest, w tym wskazano funkcjonujące składowisko na terenie gminy,
- sposób finansowania zadań,
- mierniki rezultatu.

(akta kontroli tom I str. 155-271)

1.5. Zgodnie z danymi zamieszczonymi w bazie azbestowej, w gminie zinwentaryzowano łącznie 3 144,2 tys. kg wyrobów zawierających azbest, w tym 3 086,8 tys. kg dotyczyło obiektów będących w posiadaniu osób fizycznych, 57,4 tys. kg – osób prawnych. Unieszkodliwiono łącznie 1 443,7 tys. kg wyrobów zawierających azbest, w tym 1 398,5 tys. kg z obiektów będących w posiadaniu osób fizycznych i 45,2 tys. kg – osób prawnych. Do unieszkodliwienia pozostało 1 700,5 tys. kg, z czego 1 688,2 tys. dotyczy obiektów będących w posiadaniu osób fizycznych i 12,2 tys. kg – osób prawnych¹⁴. W gminie nie gromadzono danych w podziale na poszczególne lata.

(akta kontroli tom II str. 5; 431)

Informacje o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest uzyskano w drodze ww. inwentaryzacji poprzedzającej przyjęcie planu. Następnie informacje te wprowadzono do bazy azbestowej. Dodatkowe dane pozyskiwano z wniosków składanych przez osoby ubiegające się o dofinansowanie kosztów poniesionych na usuwanie wyrobów zawierających azbest¹⁵.

Burmistrz wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą nie podejmowano dodatkowych działań związanych z pozyskiwaniem danych od osób fizycznych o rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest.

(akta kontroli tom I str. 155-271; tom II str. 40-59; 431)

W latach 2017-2022 gmina przekazywała informacje dotyczące azbestu marszałkowi województwa, z wykorzystaniem bazy azbestowej, w szczególności wprowadzała do niej dane odnoszące się do wyrobów wcześniej nieujawnionych i aktualizowała liczbę wyrobów unieszkodliwionych.

---

na dofinansowanie kosztów poniesionych na usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości położonych na terenie Gminy Grodzisk Mazowiecki.

¹³ Wsparcie uzyskano na podstawie Porozumienia nr 54/P – I/DIW-XII/08 oraz umowy nr 54/U – I/DIW-XII/08.

¹⁴ Stan na 25 stycznia 2022 r.

¹⁵ Wnioski będące załącznikami do uchwały nr 80/2011 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 30 marca 2011 r. w sprawie przyjęcia „Regulaminu przyznawania dotacji celowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym oraz spółdzielniom mieszkaniowym na usuwanie i utylizację wyrobów zawierających azbest” oraz uchwały Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 29 stycznia 2020 r. w sprawie określenia zasad udzielenia dotacji celowej z budżetu gminy Grodzisk Mazowiecki na dofinansowanie kosztów poniesionych na usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości położonych na terenie Gminy Grodzisk Mazowiecki.

(akta kontroli tom II str. 431-436)

1.6. System zgłoszeń Straży Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim nie zawierał zawiadomień dot. wykorzystania, w tym usuwania azbestu w latach 2016-2021. Burmistrz wyjaśnił, że w gminie nie zaistniały przypadki wymagające zgłoszenia sprawy do organów uprawnionych do nałożenia grzywny w postaci mandatu karnego.

(akta kontroli tom I str. 273; tom II str. 2)

Z informacji uzyskanych od Komendanta Powiatowego Policji w Grodzisku Mazowieckim wynika, że w latach 2016-2021 nie nakładano mandatów karnych w związku z art. 346 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁶ oraz nie przyjęto zawiadomień w tych sprawach.

(akta kontroli tom I str. 272)

1.7. Na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Gminy zamieszczono uchwałę nr 431/2009 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 25 marca 2009 r.¹⁷, natomiast nie dołączono do niej planu, będącego załącznikiem do tej uchwały. Burmistrz wyjaśnił, że zarówno uchwała, jak i plan były zamieszczone na stronie BIP gminy, ale podczas aktualizacji strony prawdopodobnie doszło do usunięcia załącznika i pozostawiono jedynie uchwałę.

W trakcie kontroli NIK *Plan usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Grodziska Mazowiecki* ponownie zamieszczono na stronie BIP.

(akta kontroli tom II str. 448; 514)

1.8. Zgodnie z § 8 ust. 5 pkt 2 lit. d regulaminu organizacyjnego¹⁸, do 19 września 2019 r. komórką organizacyjną odpowiedzialną za realizację zadań związanych z przyznawaniem dotacji celowej osobom fizycznym oraz zarządom nieruchomości wspólnej przeznaczonej na usuwanie i utylizację odpadów zawierających azbest, pochodzących z budynków mieszkalnych i gospodarczych, był Wydział Ochrony Środowiska. Zgodnie z zarządzeniem nr 25/2019 Burmistrza Grodziska Mazowieckiego z dnia 20 września 2019 r.¹⁹, w regulaminie organizacyjnym wprowadzono zmiany polegające na usunięciu ww. postanowień. Tym samym, od ww. daty, regulamin organizacyjny nie wskazuje jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz za realizację planu. Burmistrz wyjaśnił, że wcześniejsze zapisy zawarte w § 8 ust. 5 pkt 2 lit. d regulaminu zostały omyłkowo usunięte i przy najbliższej jego zmianie, zostanie to naprawione. Zadanie jest nadal realizowane przez Referat Ochrony Środowiska.

Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniem nr 1/2022 Burmistrza Grodziska Mazowieckiego z dnia 13 stycznia 2022 r.²⁰, za prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, w tym skutków realizacji planów i programów jest Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami – Referat Ochrony Środowiska.

(akta kontroli tom I str. 34-107; tom II str. 460)

W okresie objętym kontrolą za prowadzenie postępowań w sprawach o dofinansowanie do usuwania wyrobów zawierających azbest były odpowiedzialne dwie osoby z Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami (naczelnik oraz inspektor).

¹⁶ Dz.U. z 2021 r. poz. 1973, ze zm.

¹⁷ <https://bip.grodzisk.pl/a,18158,uchwala-nr-4312009-rady-miejskiej-w-grodzisku-mazowieckim-z-dnia-25-marca-2009-roku.html>

¹⁸ Zarządzenie Nr 4/2019 Burmistrza Grodziska Mazowieckiego z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie wprowadzenia tekstu jednolitego Regulaminu organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Grodzisku Mazowieckim.

¹⁹ Zarządzenie Nr 25/2019 Burmistrza Grodziska Mazowieckiego z dnia 20 września 2019 r. w sprawie zmiany Regulaminu organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Grodzisku Mazowieckim.

²⁰ Zarządzenie Nr 1/2022 Burmistrza Grodziska Mazowieckiego z dnia 13 stycznia 2022 r. w sprawie zmiany Regulaminu organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Grodzisku Mazowieckim – postanowienie § 8 ust. 5 pkt 1 ppkt. 3 lit. e.

Stwierdzone
nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA Podejmowane przez Urząd działania mające na celu realizację *Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032* były zgodne z przyjętymi w nim założeniami. W gminie przyjęto *Plan usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki*, w którym określono m.in. wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji, harmonogram działań oraz sposób finansowania zadań. Ponadto wprowadzono regulacje określające zasady przyznawania dotacji celowej na dofinansowanie kosztów poniesionych w związku z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Gmina wywiązywała się z obowiązku przekazywania informacji dotyczących azbestu marszałkowi województwa – z wykorzystaniem bazy azbestowej. Zadania związane z prowadzeniem postępowań w sprawach o dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest były przydzielone i wykonywane przez pracowników Wydziału Ochrony Środowiska.

2. Zaawansowanie realizacji Programu na terenie gminy

OBSZAR 2.1. W gminie nie opracowano innego, niż określony w planie²¹, harmonogramu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Opis stanu faktycznego Harmonogram realizacji zamieszczony w planie podzielono na trzy etapy, tj.:

- etap I przypadający na lata 2008-2012;
- etap II przypadający na lata 2013-2022;
- etap III przypadający na lata 2023-2032.

Dla każdego etapu realizacji planu założono wykonanie określonych zadań lub ich procentowej części, tj.:

- przeprowadzenie inwentaryzacji (etap I);
- opracowanie planu usuwania wyrobów zawierających azbest (etap I);
- opracowanie bazy danych wyrobów zawierających azbest (etap I);
- cykliczna aktualizacja bazy danych (etap I, etap II i etap III);
- akcje informacyjno-edukacyjne wśród mieszkańców (etap I, etap II i etap III);
- zapewnienie środków finansowych na realizację planu (etap I, etap II i etap III);
- bezpieczne usunięcie zinwentaryzowanych płyt azbestowo-cementowych (etap I 15%, etap II 45% oraz etap III 40%);
- monitorowanie procesu usuwania wyrobów azbestowych (etap I, etap II oraz etap III);
- aktualizacja planu (etap II i etap III).

Za realizację każdego z zadań odpowiedzialna była gmina Grodzisk Mazowiecki.²²

(akta kontroli tom I str. 219-221)

Zgodnie z harmonogramem przeprowadzono inwentaryzację, sporządzono plan oraz opracowano bazę danych wyrobów zawierających azbest,²³ która następnie została wprowadzona do bazy azbestowej. Uchwałą Nr 431/2009 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 25 marca 2009 r. przyjęto plan.²⁴ Tym samym część zadań zamieszczonych w planie została zrealizowana przed jego przyjęciem.

(akta kontroli tom I str. 155-271; tom II str. 3-4)

²¹ Uchwałą Nr 431/2009 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 25 marca 2009 r. w sprawie przyjęcia *Planu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki*.

²² Zgodnie z planem za zadania zapewnienie środków finansowych na realizację planu oraz bezpieczne usunięcie zinwentaryzowanych płyt azbestowo-cementowych współodpowiedzialnymi byli właściciele obiektów.

²³ Czynności związane z inwentaryzacją, sporządzeniem planu oraz opracowaniem bazy danych zostały przeprowadzone przez firmę zewnętrzną.

²⁴ Uchwałą Nr 431/2009 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 25 marca 2009 roku w sprawie przyjęcia „Planu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki”.

W okresie objętym kontrolą (tj. przypadającym na etap II), dokonywano cyklicznej aktualizacji bazy danych, podejmowano akcje informacyjno-edukacyjne wśród mieszkańców²⁵, zapewniono środki finansowe na realizację planu w budżecie gminy, usuwano zinwentaryzowane płyty azbestowo-cementowe²⁶, monitorowano proces usuwania wyrobów azbestowych poprzez bieżącą aktualizację danych zawartych w bazie azbestowej. Burmistrz wyjaśnił, że przewidywana aktualizacja planu będzie mieć miejsce w latach 2022-23.

(akta kontroli, tom II str. 3-4)

Corocznie, w badanym okresie, usuwano średnio ok. 12,9 tys. m² wyrobów zawierających azbest.²⁷ Burmistrz wyjaśnił, że na terenie gminy pozostaje do usunięcia 1 700,5 tys. kg azbestu, czyli ok. 113,3 tys. m². Na tej podstawie można stwierdzić, że utrzymanie obecnego tempa usuwania wyrobów zawierających azbest przez kolejne 10 lat pozwoli spełnić założenia określone w programie krajowym. Powodzenie programu uzależnione jest również od zdolności finansowych mieszkańców i wymiany przez nich pokryć dachowych.

(akta kontroli tom II str. 5; 448-449; 461)

2.2. Od 2017 roku gmina korzystała z bazy azbestowej. Dane za rok sprawozdawczy 2017 zostały przesłane w dniu 19 kwietnia 2018 r., tj. z opóźnieniem wynoszącym 19 dni. Dane za lata sprawozdawcze 2018-2021 zostały przekazane marszałkowi województwa zgodnie postanowieniami § 2 oraz § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska²⁸.

(akta kontroli tom II str. 3-4; 433-436; 462)

2.3. W latach 2016-2021 wywóz odpadów zawierających azbest odbywał się na podstawie uchwały nr 80/2011 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 30 marca 2011 r.²⁹ oraz uchwały nr 277/2020 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 29 stycznia 2020 r.³⁰

Zgodnie z § 1 załącznika Nr 1 do uchwały nr 277/2020 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 29 stycznia 2020 r., o dotację celową mogły ubiegać się podmioty inne niż zaliczane do sektora finansów publicznych, w szczególności osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, osoby prawne oraz przedsiębiorcy. Ponadto dotacje mogły być przyznane gminnym lub powiatowym osobom prawnym. Zgodnie z § 3 ww. załącznika, dofinansowanie odbywało przez refundację poniesionych kosztów na usuwanie wyrobów zawierających azbest, w szczególności demontażu, wywozu lub przekazaniu do unieszkodliwienia pokryć dachowych (lub ich elementów) zawierających azbest z obiektów budowlanych znajdujących się na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki. Wyplata dotacji następowała po przedłożeniu przez wnioskodawcę dokumentów wymaganych postanowieniami zawartej umowy. Przyznanie dotacji było uzależnione od możliwości finansowych gminy. Stawka dotacji celowej dla jednego obiektu budowlanego wynosiła 20,00 zł/m² powierzchni pokrytej lub obłożonej wyrobami zawierającymi azbest. Stawka dotacji celowej dot. odbioru i utylizacji wyrobów zawierających azbest zalegających na posesji

²⁵ Dystrybuowano ulotki przekazane przez urząd marszałkowski oraz informowano, za pośrednictwem radia oraz strony internetowej, o możliwości uzyskania dotacji na usunięcie wyrobów zawierających azbest.

²⁶ Realizowano poprzez działające w gminie programy dotacji.

²⁷ W 2016 – 12 549,27 m², w 2017 – 12 231,00 m², w 2018 – 12 826,00 m², w 2019 – 14 762,00 m², 2020 – 13024,40 m², w 2021 – 12 074,00 m².

²⁸ Dz.U. z 2015 r., poz. 1450.

²⁹ Uchwała nr 80/2011 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 30 marca 2011 r. w sprawie przyjęcia *Regulaminu przyznawania dotacji celowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym oraz spółdzielniom mieszkaniowym na usuwanie i utylizację wyrobów zawierających azbest.*

³⁰ Uchwała nr 277/2020 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 29 stycznia 2020 r. *W sprawie określenia zasad udzielenia dotacji celowej z budżetu gminy Grodzisk Mazowiecki na dofinansowanie kosztów poniesionych na usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości położonych na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki.*

wynosiła 12,00 zł/m². W przypadku powierzchni pokrytych lub obłożonych wyrobami zawierającymi azbest, wprowadzono limit dotacji celowej dla jednego wykonawcy w wysokości 280 m² powierzchni rocznie. W przypadku wyrobów zawierających azbest zalegających na posesji, limit został określony na 200 m². Dotacja nie pokrywała kosztów związanych z zakupem i montażem nowych pokryć dachowych lub elewacji, a także nie obejmowała wykonania dokumentacji technicznej. Wnioskodawca mógł skorzystać z dotacji celowej na odebranie wyrobów zawierających azbest jeden raz w roku.

(akta kontroli tom II str. 47-59)

Średnio w każdym roku objętym kontrolą z dotacji skorzystało około od 60 do 70 osób. W okresie objętym kontrolą odmówiono udzielenia dotacji łącznie w sześciu przypadkach, w tym raz w 2016 r.³¹, dwa razy w 2017 r.³², jeden raz w 2018 r.³³ i dwa razy w 2020 r.³⁴ W czterech przypadkach powodem odmowy było wykorzystanie środków finansowych w danym roku. Dwie spośród osób, którym odmówiono przyznania dotacji w danym roku, złożyły wnioski w kolejnym roku i na ich podstawie otrzymały dotacje.

(akta kontroli, tom II str. 60; 462; 470-481)

2.4. W 2016 r. na gospodarkę odpadami, w tym na realizację zadań związanych z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest, zaplanowano w budżecie gminy środki finansowe w kwocie 5 500 tys. zł³⁵ (po zmianach 5 615 tys. zł), zaś na usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest wydatkowano 195,5 tys. zł, co stanowiło 3,5 % kwoty zaplanowanej po zmianach. W roku 2017 odpowiednio: zaplanowano na realizację tych zadań 5 700 tys. zł (po zmianach 6 375 tys. zł), zaś wydatkowano 187,1 tys. zł (2,9% kwoty zaplanowanej po zmianach), w roku 2018 zaplanowano 6 100 tys. zł (po zmianach 6 317 tys. zł), a wydatkowano 183,5 tys. zł (2,9%), w roku 2019 zaplanowano 400 tys. zł (po zmianach 370 tys. zł), wydatkowano 205,8 tys. zł (55,6%), w 2020 roku zaplanowano 390 tys. zł (po zmianach 395 tys. zł), zaś wydatkowano 230,5 tys. zł (58,3%), a w 2021 r. zaplanowano 350 tys. zł (po zmianach 400 tys. zł), wydatkowano 231,9 tys. zł (57,9%).

Burmistrz wyjaśnił, że zaplanowane środki nie dotyczyły wyłącznie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, lecz wszystkich zadań związanych z gospodarką odpadami w gminie (np. odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych). W 2019 r. powstał Wydział Gospodarki Odpadami, co miało wpływ na wielkość planu budżetowego.

(akta kontroli tom II str. 65-430; 463)

2.5. W okresie objętym kontrolą gmina nie ubiegała się o dofinansowanie realizacji zadań związanych z usuwaniem azbestu lub opracowaniem gminnego programu ze źródeł zewnętrznych. W tym okresie nie otrzymano darowizn i wpłat od osób fizycznych na ww. cele.

(akta kontroli tom II str. 60-61; 64)

2.6. W ww. okresie gmina nie organizowała szkoleń w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest. Burmistrz wyjaśnił, że gmina podejmowała różnego rodzaju działania związane z upowszechnianiem wiedzy nt. szkodliwości azbestu oraz możliwości otrzymania dotacji w celu jego unieszkodliwienia, w formie np. dystrybucji ulotek, materiałów informacyjnych oraz komunikatów nadawanych

³¹ Przyczyną odmowy udzielenia dotacji był brak spełnienia warunków formalnych. Wniosek został złożony przez Parafię Św. Michała Archaniola w Izdebnie Kościelnym, zaś zgodnie z ówczesnie obowiązującą uchwałą nr 80/2011 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 30 marca 2011 r. udzielenie dotacji mogło być przyznane na usuwanie i utylizację odpadów zawierających azbest pochodzących z budynków mieszkalnych lub gospodarczych.

³² Powodem odmowy był brak środków finansowych – wyczerpano całą dostępną w danym roku kwotę.

³³ Powodem odmowy był fakt, że azbest został usunięty przed złożeniem wniosku.

³⁴ Powodem odmowy był brak środków finansowych – wyczerpano całą dostępną w danym roku kwotę.

³⁵ Dział 900, rozdział 90002 – gospodarka odpadami.

w radiu. Demontaż i usuwanie azbestu powierzane było wyspecjalizowanym firmom działającym na terenie gminy (każda z nich posiadała zezwolenie na usuwanie wyrobów azbestowych). W związku z tym nie widziano potrzeby organizowania dodatkowych szkoleń z zakresu usuwania azbestu.

(akta kontroli tom II str. 61; 465-469; 482)

W badanym okresie w gminie podejmowano działania mające na celu zachęcenie mieszkańców do ubiegania się o skorzystanie z dotacji przysługujących na usuwanie wyrobów zawierających azbest. Były to ogłoszenia zamieszczane na stronie internetowej gminy³⁶ oraz w lokalnych mediach³⁷. Dodatkowo informacje te były ogłaszane w formie komunikatów i audycji w lokalnym radiu. W gminie prowadzono również dystrybucję materiałów przekazanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie, informujących o szkodliwości azbestu.

Gmina współpracowała ze Stowarzyszeniem Federacja Zielonych „Gaja” w zakresie przekazywania informacji wykorzystywanych do opracowań na temat azbestu.

W okresie objętym kontrolą nie prowadzono współpracy z organami kontrolnymi takimi jak inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, czy inspekcja ochrony środowiska. Burmistrz wyjaśnił, że nie wystąpiły okoliczności uzasadniające konieczność współpracy z ww. organami.

(akta kontroli tom II str. 61; 482-484)

2.7. W gminie nie odnotowano problemów związanych z realizacją planu. Zdaniem Burmistrza, podstawową barierą dotyczącą wykorzystania dotacji był brak środków finansowych mieszkańców na wymianę pokrycia dachowego. O ile dotacja gminy pozwala na zdjęcie, wywóz i utylizację wyrobów zawierających azbest, to mieszkańcy powinni zapewnić środki finansowe na nowe pokrycie dachu.

(akta kontroli tom II str. 61)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na przekazaniu marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska za rok sprawozdawczy 2017, za pomocą bazy azbestowej, z uchybieniem terminu określonego w § 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, zgodnie z którym informacje te należy przekazać do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, tymczasem przekazano je w dniu 19 kwietnia 2018 r.

Burmistrz wyjaśnił, że nie wie z czego wynikało opóźnienie w przekazaniu sprawozdania za rok 2017, a potencjalną przyczyną mógł być fakt, że w roku 2018 urzędy po raz pierwszy składały takie sprawozdania. Narzędzie „baza azbestowa” prawdopodobnie nie działało właściwie, przez co mogło dojść do opóźnienia. W kolejnych latach urząd przedkładał sprawozdania w terminie.

(akta kontroli tom II str. 436; 462)

OCENA CZĄSTKOWA

W gminie przyjęto harmonogram usuwania wyrobów zawierających azbest, który był integralną częścią planu. Gmina dokonywała cyklicznej aktualizacji baz danych, podejmowała akcje informacyjno-edukacyjne wśród mieszkańców oraz zapewniła środki finansowe w budżecie gminy na realizację zadań wynikających z planu. Tempo usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy nie zagraża terminowemu usunięciu pozostałych wyrobów do końca 2032 r. (tj. do terminu określonego w *Programie oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032*). Informacje o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla

³⁶ <https://ochronasrodowiska.grodzisk.pl> (ostatnie wejście 17.03.2022).

³⁷ Np. <https://grodzisknews.pl/chcesz-pozbyc-sie-azbestu-zloz-wniosek-do-gminy-nabor-w-toku/> (17.03.2022).

środowiska za rok sprawozdawczy 2017, przekazano marszałkowi województwa z przekroczeniem terminu.

3. Realizacja przez samorząd gminy jako właściciela/zarządcy nieruchomości obowiązków w zakresie posiadanych wyrobów zawierających azbest

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą gmina była właścicielem lub zarządcą jednej nieruchomości pokrytej wyrobami zawierającymi azbest. W dniu 8 marca 2016 r. została ona sprzedana osobie fizycznej.

(akta kontroli tom II str. 495-501)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W związku z faktem, że gmina dokonała sprzedaży jedynej nieruchomości pokrytej wyrobami zawierającymi azbest na początku okresu objętego kontrolą, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania oceny w tym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Pomimo stwierdzenia nieprawidłowości polegającej na przekazaniu marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska za rok sprawozdawczy 2017 z naruszeniem obowiązującego terminu, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania wniosku pokontrolnego – z uwagi na terminowe przekazywanie ww. informacji w kolejnych latach okresu objętego kontrolą.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Warszawa, dnia 28 marca 2022 r.

Kontroler

Łukasz Jarocki
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Dyrektor
DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie
z up. ....
Wiesława Bronisz
p.o. Wicedyrektora